Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n lausunto valtiovarainvaliokunnan tiede- ja sivistysjaostolle

Asia: HE 325/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 lisätalousarvioksi
https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+325/2022

Teema: Momentti 29.80.50. Miten energiakustannusten nousu on vaikuttanut kulttuuritilojen (mm. teatterit) toimintaan ja minkälaisilla keinoilla niitä olisi tarvittaessa tarkoituksenmukaista tukea?

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:llä ei ole kattavaa tietoa sähkötuen tarpeesta kulttuuri- ja taidealalla

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 2,3 milj. euroa avustuksiin yhteisöllisiä taloja omistaville yhteisöille energiakustannusten nousun johdosta sekä 1,5 milj. euroa ammatillisten museoiden ylläpitäjien tukemiseen museoiden kokoelma- ja näyttelytilojen energiakustannusten nousun johdosta. Kyseisten toimialojen omat edunvalvontajärjestöt ovat toimittaneet valmistelijoille tiedon alan tarpeista, joten näiden osalta valmistelu on perustunut tietoon yhteisöllisten talojen ja museoiden tilanteesta.

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry on pyytänyt viime syksynä opetus- ja kulttuuriministeriöltä tiedonkeruuta sähkönhinnannousun vaikutuksista kulttuuri- ja taidealalla ja sen aiheuttamasta tuen tarpeesta. Tällaista selvitystä ei ole tehty, joten kattavaa tietoa ei ole ollut sähkötukineuvottelujen käytettävissä, eikä sellaista ole meilläkään. On kuitenkin selvää, että kaikkialla missä energiaa käytetään, kustannusten nousu on ollut rajua. Sekin tiedetään, että kulttuuritaloudessa taseet olivat jo ennen koronaa ja sotaakin hauraat. Mikäli sähkötuki ei jää kertaluonteiseksi toimenpiteeksi, olisi varmasti hyödyksi tietoon perustuvan päätöksenteon näkökulmasta, jos eduskunta pyytäisi ministeriöstä laadukasta tietoa päätöksenteon tueksi.

Osa kulttuuri- ja taidealan toimijoista on viestinyt olevan huolissaan hinnan lisäksi sähkökatkosten mahdollisuudesta. Esittävissä taiteissa on koronan jälkeen opittu, ettei heidän elinkeinonvapauteensa välttämättä suhtauduta vakavasti, joten pelkona on suunnitellut sähkökatkokset juuri parhaaseen ilta-aikaan. On tärkeää, ettei toistamiseen alan toimintaedellytyksiltä viedä mattoa alta.

Edustaja Essayah tiedusteli kirjallisella kysymyksellä tuen tarpeesta kulttuuri- ja liikunta-alalla 12.10.22. Ministeri on vastannut siihen 24.10. ja vastauksessa todetaan muun muassa seuraavaa:

”Yleinen linjaus energian hinnan nousun kompensoinnissa on kuitenkin ollut osoittaa tukea palvelujen käyttäjille eikä tuottajille. Mikäli tällaisia erityistoimia ryhdytään valmistelemaan, on esimerkiksi liikuntasektorilla vaikuttavinta kohdentaa mahdolliset avustukset rakennusten käyttäjille, kuten lasten ja nuorten, erityisryhmien ja vanhusten liikuntapalveluja tarjoaville liikunta- ja urheiluseuroille. Myös kulttuurin alalla toimet, joilla tuetaan palveluiden käyttöä mm. pääsylippujen ostamista nähdään vaikuttavimpana. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys (HE 158/2022 vp.), jonka tavoitteena on poistaa mm. esittävän taiteen

toimialalta koronapandemiasta ja siihen liittyneistä rajoituksista johtuneiden tekijöiden vaikutukset tulevien vuosien valtionosuusrahoituksen tasoon. Vuoden 2020 kustannusten pohjalta tehtävän yksikköhintojen tarkistuksen tekemättä jättämisen laskennallinen vaikutus valtionosuuksiin 2023 on noin 7 miljoonaa euroa. Asiaan liittyvä hallituksen esitys on annettu eduskunnan käsiteltäväksi valtion talousarviokäsittelyn yhteydessä. Kulttuurilaitosten mahdollisuuksiin selvitä kohonneista energiakustannuksista vaikuttaa merkittävästi se toimiiko laitos omissa vai vuokratiloissa ja onko kyseessä kunnallinen vai yksityinen toimija.”

Helsingissä 14.2.2023

Rosa Meriläinen
pääsihteeri